

ارزیابی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی
در تدوین و تصویب پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶

کد موضوعی: ۲۲۰

شماره مسلسل: ۱۵۶۰۳

آذرماه ۱۳۹۶

معاونت پژوهش‌های اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. ارزیابی عملکرد سفام در تدوین پروژه‌های اولویت‌دار
۴	۱-۱. امکان تداخل پروژه‌های سفام با دیگر مصوبات و قوانین
۵	۱-۲. ضرورت برنامه‌ریزی تعاملی و بین دستگاهی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی
۷	۱-۳. نحوه تأمین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای پروژه‌ها
۸	۱-۴. نحوه نظارت بر عملکرد دستگاه‌ها در اجرای پروژه‌ها و میزان تحقق مقاومت اقتصادی
۹	۲. بررسی میزان انطباق پروژه‌های مصوب سفام با مصوبات برنامه ششم توسعه
۱۱	جمع‌بندی و ارائه پیشنهادها
۱۳	پیوست
۲۶	منابع و مآخذ

ارزیابی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در تدوین و تصویب پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶

چکیده

هدف از این گزارش، بررسی و ارزیابی عملکرد مهمترین نهاد اجرایی کشور در حوزه اقتصاد مقاومتی است؛ در این گزارش دو موضوع مهم مورد بررسی قرار گرفته است:

۱. عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در تدوین و تصویب پروژه‌های اولویت‌دار،
  ۲. میزان انطباق پروژه‌های مصوب سفام^۱ با مصوبات برنامه ششم توسعه.
- نتایج حاصل از بررسی در بخش اول به صورت اجمالی عبارتند از:

– در باب نقاط قوت عملکرد سفام، مواردی از قبیل مداومت، استمرار و تعدد جلسات، مشارکت حداکثری وزرای کابینه و دخیل بودن آنها در راهبری ستاد (مدیریت امور مربوط به یک یا چند استان در حوزه اقتصاد مقاومتی به وزرای کابینه سپرده شده است) و تصویب و ابلاغ پروژه‌ها قابل ذکر است.

– عدم حضور نماینده و عضوی از قوای قضائیه و مقننه در سفام باعث شده است که امکان تدوین برنامه‌های فراقوه‌ای میسر نباشد. این درحالی است که لفظ «فرماندهی» دلالت بر بسیج کلیه امکانات و ظرفیت‌ها را دارد (بند «۱» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی).

– با وجود بررسی و تصویب اسناد «پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶»، «بسته‌های رونق تولید و اشتغال در ۱۳۹۶» و «برنامه اشتغال فراگیر در سال ۱۳۹۶» توسط سفام در فواصل زمانی نزدیک، نسبت این سه مصوبه با یکدیگر مشخص نبوده و بررسی‌های اجمالی، تطابق و هم‌افزایی این سه مصوبه را تأیید نمی‌کند.

– در تصویب پروژه‌های اولویت‌دار، رویکرد بین دستگاهی و تعاملی در نظر گرفته نشده است؛ درحالی که بسیاری از مسائل و چالش‌های ذیل موضوع اقتصاد مقاومتی به‌گونه‌ای هستند که حل و فصل آنها مستلزم همکاری و تعامل بین چند دستگاه مرتبط است. البته در تدوین و تصویب «برنامه اشتغال فراگیر در سال ۱۳۹۶» رویکرد تعاملی تا حد زیادی لحاظ شده که این امر شایسته تقدیر است.

– بررسی مستندات سفام و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ نشان می‌دهد که غیر از بودجه اختصاصی دستگاه‌ها، منابع مجزایی برای پروژه‌های اقتصاد مقاومتی در نظر گرفته نشده و این سؤال مطرح است که آیا بدون لحاظ منابع مالی لازم، اجرای این پروژه‌ها ممکن خواهد بود؟

– به‌موجب متن مصوبه پروژه‌های سفام، دستگاه‌های اجرایی ملزم شده‌اند گزارش عملکرد خود را

در فواصل ماهیانه براساس «نظام یکپارچه پیش‌برد و پایش اقتصاد مقاومتی» به دبیرخانه این ستاد ارائه دهند؛ تاکنون گزارش جامعی از عملکرد اجرای پروژه‌ها براساس «نیپا» در سطح عمومی منتشر نشده است. - «شاخص‌های تحقق اقتصاد مقاومتی» توسط سفام تصویب شده و در مجموعه مستندات این ستاد موجود است. ذکر این نکته ضروری است که گام اولیه برای طراحی شاخص، شفاف‌سازی و تعریف دقیق مفهوم اقتصاد مقاومتی و همچنین صورت‌بندی نظری مسئله است؛ لذا طراحی شاخص فاقد آنها، اساساً بی‌اعتبار خواهد شد. فارغ از دقت و قوت این شاخص‌ها، تا به حال رصد و پایش آنها در دستور کار سفام و سازمان برنامه و بودجه قرار نگرفته است. این درحالی است که میزان موفقیت در رفع آسیب‌پذیری‌های اقتصاد و تحقق مقاومت اقتصادی در برابر تکانه‌های داخلی و خارجی، جز از طریق پایش و رصد شاخص‌های دقیق و مدون میسر نخواهد شد.

در بخش دوم از گزارش، میزان انطباق پروژه‌های مصوب سفام با مصوبات برنامه ششم توسعه مورد بررسی قرار گرفته است. توضیح اینکه بررسی راجع به این موضوع از دو جهت انجام شده است:

۱. از یک طرف پروژه‌های مصوب سفام را مبنا قرار داده و احکامی از برنامه ششم که دارای ارتباط موضوعی با پروژه‌های مصوب سفام هستند، احصا شده‌اند. در این بخش از گزارش، پروژه‌های سفام در تطابق با مصوبات برنامه ششم در سه دسته «مرتبط»، «نامرتب» و «ارتباط قابل تفسیر» چینش شده‌اند. بررسی‌های آماری مبتنی بر تحلیل محتوا نشان می‌دهد که تنها ۳۶ درصد از مصوبات سفام، با احکام برنامه ششم مرتبط هستند و اگر موارد «قابل تفسیر» را هم به تحلیل اضافه کنیم، حداکثر ۴۳ درصد از مصوبات، دارای ارتباط با برنامه ششم هستند؛ به عبارت دیگر، بیش از نیمی از مصوبات سفام فاقد ارتباط با برنامه میان‌مدت کشور است.

۲. از طرف دیگر بعضی از احکام مندرج در قانون برنامه ششم توسعه دارای ارتباط وثیق و مبرهن با اقتصاد مقاومتی هستند، ولی ردپای این احکام در پروژه‌های مصوب سفام بسیار اندک و جزئی است. در این جدول ۳۲ مورد از احکام برنامه ششم احصا شده است؛ این موارد دارای ارتباط معناداری با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی هستند، ولی اغلب آنها مابه‌ازایی در پروژه‌های مصوب سفام ندارند. عدم توجه به بعضی از احکام مطرح شده در برنامه ششم توسعه، این شائبه را در ذهن ایجاد می‌کند که سفام در تدوین، تصویب و ابلاغ پروژه‌های اولویت‌دار، توجه کافی به مفاد برنامه ششم توسعه نداشته است.

مقدمه

متعاقب ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأکیدات مقام معظم رهبری بر ضرورت جهت‌گیری عملکرد دستگاه‌ها و سازمان‌ها در راستای اقتصاد مقاومتی، ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی در تاریخ ۱۳۹۴/۶/۲۹ براساس مصوبه هیئت وزیران با عضویت وزرای کابینه و رؤسای سازمان‌های اصلی تشکیل شد و پس از مدتی به «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» تغییر نام داد.

توضیح مقدماتی دیگر آن که براساس مبانی نظری برنامه‌ریزی، برنامه پنج‌ساله توسعه به‌عنوان سند بالادستی مطرح است و دولت‌ها ملزمند جهت‌گیری‌ها و اقدامات خود را براساس برنامه میان‌مدت تنظیم کنند. برنامه ششم توسعه با تمام فراز و نشیب‌ها و اطاله بررسی در مجلس نهم و دهم، در نهایت از آغاز سال ۱۳۹۶ به قانون تبدیل شد. نکته مهم آن است که در روند بررسی برنامه ششم در مجلس، تلاش زیادی از سوی مسئولین قوه مجریه، نمایندگان مجلس و کارشناسان مرکز پژوهش‌های مجلس انجام شد که به مفهوم اقتصاد مقاومتی در حدود مورد انتظار توجه شود؛^۱ هر چند نمی‌توان ادعا کرد مفهوم اقتصاد مقاومتی به‌طور کامل در برنامه ششم متجلی شده است، اما می‌توان گفت که مواد و بندهای مناسبی در ارتباط با اقتصاد مقاومتی در برنامه مورد تصویب قرار گرفته است. حال با توجه به اینکه برنامه ششم توسعه به قانون تبدیل شده است ضروری است دستگاه‌های دولتی، برنامه‌های یک‌ساله خود را به‌عنوان برشی از برنامه پنج‌ساله تنظیم کنند به‌طوری‌که در پایان پنج سال، اهداف قانون برنامه محقق شود.

از سوی دیگر سفام در دومین سال متوالی، پروژه‌های اولویت‌دار در حوزه اقتصاد مقاومتی را تجمیع و در تاریخ ۱۳۹۶/۲/۱۳ تصویب و ابلاغ کرده است. در این جا با توجه به دو ملاحظه اساسی می‌توان، عملکرد سفام را در تدوین و تصویب پروژه‌ها مورد بررسی قرار داد. اول این که مدت زمان قابل توجهی از زمان شکل‌گیری این ستاد می‌گذرد، جلسات متعددی برگزار شده و مصوبات متعددی نیز از سوی این ستاد به دستگاه‌های مختلف ابلاغ شده است. ملاحظه دوم اینکه با توجه به تصویب برنامه ششم و همچنین درج بعضی از الزامات اقتصاد مقاومتی در این برنامه، ضروری به‌نظر می‌رسد که در پروژه‌های سفام، مصوبات برنامه ششم به‌صورت جدی مدنظر قرار گیرد.

در این گزارش با توجه به مقدمات ذکر شده، دو موضوع کلی بررسی شده است: ۱. عملکرد سفام در تدوین و تصویب پروژه‌های اولویت‌دار، ۲. میزان انطباق پروژه‌های مصوب سفام با مصوبات برنامه ششم توسعه.

۱. ارزیابی عملکرد سفام در تدوین پروژه‌های اولویت‌دار

ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی در تاریخ ۱۳۹۴/۶/۲۹ براساس مصوبه هیئت وزیران به‌منظور اجرای سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری راجع به اقتصاد مقاومتی و با عضویت وزرای کابینه و رؤسای سازمان‌های اصلی تشکیل شد. این ستاد به تبع تأکید مقام معظم رهبری مبنی بر شکل‌گیری یک مرکز فرماندهی به «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» تغییر نام داد. این ستاد تا به حال جلسات متعددی تشکیل داده و احکام زیادی را تصویب و ابلاغ کرده است. در باب نقاط قوت عملکرد سفام،

۱. این موضوع که در مصوبه نهایی قانون برنامه، توجه به مفهوم اقتصاد مقاومتی تا چه حد محقق شده است، در گزارش‌های دیگری مورد بحث قرار گرفته است.

مواردی از قبیل مداومت، استمرار و تعدد جلسات، مشارکت حداکثری وزرای کابینه در جلسات و دخیل بودن آنها در راهبری ستاد (برای مثال مدیریت امور مربوط به یک یا چند استان در حوزه اقتصاد مقاومتی به وزرای کابینه سپرده شده است) و در نهایت تصویب و ابلاغ پروژه‌ها قابل ذکر است.

از طرف دیگر، نقطه ضعفی در عملکرد ستاد قابل ردیابی است؛ توضیح اینکه ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی زمانی می‌تواند اقتصاد را به معنای واقعی کلمه «فرماندهی» کند که همه قوا و ارکان کشور در این ستاد عضویت و مشارکت داشته باشند. در حال حاضر اعضای سفام بجز رئیس سازمان صداوسیما همگی از بدنه قوه مجریه هستند. در این شرایط نه تنها کارکرد فراقوه‌ای محقق نمی‌شود، بلکه بیم آن می‌رود به مرور زمان، سفام کارکرد «هیئت وزیران ثانی» را پیدا کند که بی‌شک این موضوع نسبت به هدف اصلی تشکیل چنین ستادی، انحراف محسوب می‌شود.

تا به حال یکی از مهمترین اقدامات این ستاد، گزینش مجموعه‌ای از پروژه‌ها تحت عنوان پروژه‌های اولویت‌دار حوزه اقتصاد مقاومتی و تصویب و ابلاغ آنها بوده است که اولین بار در سال ۱۳۹۵ انجام شد. در سال ۱۳۹۶ نیز مجدداً مجموعه‌ای از پروژه‌ها گزینش شده و به دستگاه‌ها ابلاغ شده است. مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارش سال ۱۳۹۵ خود،^۱ چارچوب نظری حاکم بر گزینش پروژه‌ها، میزان قوت هر یک از پروژه‌ها و نسبت آنها با اقتصاد مقاومتی را مورد ارزیابی قرار داد.

در ادامه عملکرد سفام در تدوین پروژه‌های اولویت‌دار مورد بررسی قرار گرفته است:

۱-۱. امکان تداخل پروژه‌های سفام با دیگر مصوبات و قوانین

تعدد و تداخل ابلاغیه‌ها و مصوبات مربوط به یک دستگاه، یکی از عوامل مهمی است که می‌تواند به ضعف در اجرا یا عدم اجرای مصوبات منجر شود. در حال حاضر، دستگاه‌های اجرایی در کنار قوانین دائمی مصوب، با چهار دسته قوانین و مصوبات زمانمند مواجه هستند:

۱. قانون برنامه ششم توسعه،

۲. پروژه‌های مصوب سفام برای سال ۱۳۹۶،

۳. بسته‌های رونق تولید و اشتغال در سال ۱۳۹۶،^۲

۱. گزارش «بررسی و ارزیابی ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» و «پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵» به شماره مسلسل ۱۵۱۹۵.

۲. در ابلاغیه این مصوبه آمده است: «هیئت محترم وزیران، در راستای اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در سال ۱۳۹۶ که توسط معظم‌له به‌عنوان سال «اقتصاد مقاومتی؛ تولید- اشتغال» نامگذاری شده است، به‌منظور رونق تولید و ایجاد رشد اقتصادی ۸ درصدی، تداوم نرخ تورم تک‌رقمی، افزایش سرمایه‌گذاری، توسعه صادرات و افزایش رشد صادرات غیرنفتی به میزان ۲۵ درصد، مدیریت هدفمند واردات، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، مقررات‌زدایی، گسترش نقش بخش خصوصی و تعاونی و استقرار مدیریت کارآمد، با توجه به رویکردهای پنج‌گانه اقتصاد مقاومتی (درون‌زایی، برون‌گرایی، دانش‌بنیانی، مردمی بودن و عدالت‌بنیانی) پس از بحث و بررسی، «بسته‌های رونق تولید و اشتغال» به‌شرح پیوست (که به مهر دبیرخانه ستاد مورد تأیید قرار گرفته است) را برای اجرا در سال ۱۳۹۶ مورد تصویب قرار داد».

در این طرح، ۵ بسته با هدف رونق تولید و اشتغال پیش‌بینی شده است که عبارتند از: «بسته ارتقای توان تولید ملی»، «بسته تأمین مالی و سرمایه‌گذاری»، «بسته جذب، توسعه و تعمیق تکنولوژی»، «بسته تجارت خارجی (توسعه صادرات غیرنفتی و مدیریت هدفمند واردات)» و «بسته اشتغال و توانمندسازی نیروی کار».

۴. برنامه اشتغال فراگیر در سال ۱۳۹۶

در مورد قانون برنامه ششم توسعه و میزان انطباق پروژه‌های سفام با آن قانون، در بخش‌های بعدی بیشتر توضیح خواهیم داد. در اینجا یک سؤال مشخص مطرح است: نسبت بین «پروژه‌های مصوب سفام برای سال ۱۳۹۶» و «بسته‌های رونق تولید و اشتغال در سال ۱۳۹۶» و «برنامه اشتغال فراگیر در سال ۱۳۹۶» چیست؟ آیا این سه ابلاغیه در طول یکدیگر هستند؟ آیا دقت لازم صورت گرفته که این سه سند تداخل نداشته باشند؟ بررسی‌های اجمالی، تطابق و هم‌افزایی این سه مصوبه را تأیید نمی‌کند.

۲-۱. ضرورت برنامه‌ریزی تعاملی و بین‌دستگاهی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی

حرکت در جهت اقتصاد مقاومتی نیازمند تغییر اساسی در نحوه تفکر برای اداره جامعه و به‌ویژه اقتصاد است. تاکنون در کشور نحله‌های فکری گوناگونی به‌لحاظ سیاسی و اقتصادی بر مسند امور نشست‌اند و در عرصه مدیریت کلان کشور اقدام به تصمیم‌گیری کرده‌اند. برنامه‌های اول تا پنجم توسعه که از سال ۱۳۶۸ تاکنون تهیه، تصویب و اجرا شده‌اند و بودجه‌های سنواتی در طی این دوران محصول این تفکرات هستند. به‌رغم تفاوت‌های این دیدگاه‌ها به‌لحاظ سیاسی و اقتصادی، در عمل چند ویژگی مشترک بر همه آنها تا حدود زیادی حاکم بوده است از جمله اتخاذ راه‌حل‌های جزیره‌ای و دستگاهی و نادیده گرفتن تفکر سیستمی و دوم تکیه بر منابع داخلی و خارجی از جمله درآمدهای نفتی و استقراض به‌جای محور قرار دادن رشد بهره‌وری. در همین چارچوب و روش بوده است که به‌رغم همه موفقیت‌های به‌دست آمده و صرف منابع هنگفت، متأسفانه کشور در تراز منابعی که صرف کرده است یا منابع بالقوه‌ای که دارد (به‌ویژه سرمایه‌های ارزشمند انسانی و اجتماعی) نتیجه مطلوب حاصل نکرده است.

یکی از عوامل موفقیت برنامه‌ریزی، اتخاذ رویکرد سیستمی به مسائل و امکانات کشور است؛ این

در سند «بسته‌های رونق تولید و اشتغال در سال ۱۳۹۶» مندرج در پورتال سفام، دو دسته کلی از احکام مطرح شده است: دسته اول، احکامی که دستگاه‌ها و وزارتخانه‌ها را ملزم به تهیه برنامه اجرایی در بازه زمانی اردیبهشت، خرداد و یا حداکثر تیرماه ۱۳۹۶ می‌کنند و دسته دوم، احکامی که دستگاه‌ها را ملزم می‌کنند طرح یا پروژه‌ای خاص را آغاز کنند یا در روند اجرای آن تسریع کنند. بعضی از احکام به‌گونه‌ای هستند که تحقق آنها (تدوین برنامه اجرایی کاربردی و مبتنی بر کار کارشناسی) در بازه زمانی اردیبهشت، خرداد و تیرماه ۱۳۹۶ بسیار دور از انتظار است؛ همچنین بررسی اولیه این سند نشان می‌دهد که طبق احکام ابلاغ شده به دستگاه‌ها، حدود ۱۵۰ برنامه اجرایی، طرح و سامانه در بازه زمانی اردیبهشت، خرداد و تیر ۱۳۹۶ باید طراحی شود حال آنکه تدوین بسیاری از این «برنامه‌های اجرایی» نیازمند مطالعات دقیق و عمیق است و بعید است در این بازه زمانی تهیه شود.

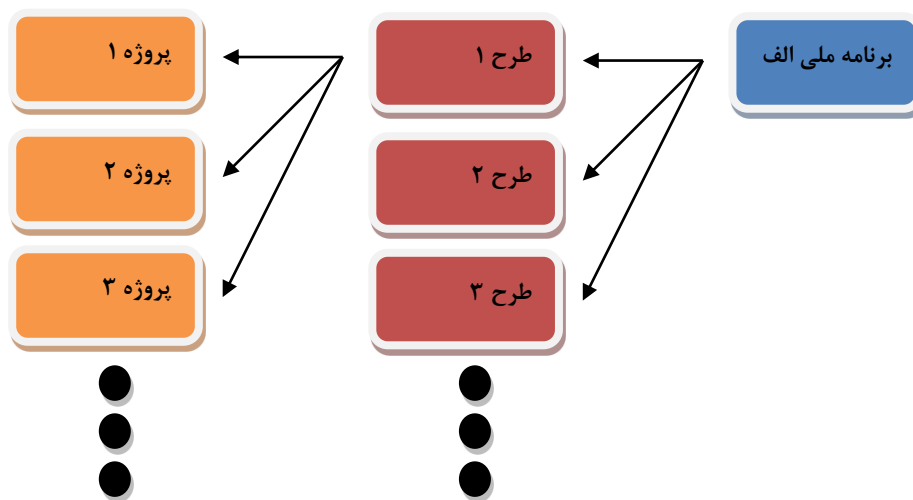
۱. این برنامه با هدف افزایش جمعیت شاغل کشور به میزان ۹۷۰ هزار نفر در سال ۱۳۹۶ و با تشکیل کارگروهی متشکل از رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور، رئیس کل بانک مرکزی، رئیس هیئت عامل صندوق توسعه ملی و معاون هماهنگی و نظارت معاون اول رئیس‌جمهور ابلاغ شده است. در برنامه اشتغال فراگیر، بخش اول به کلیات، بخش دوم به معرفی برنامه اشتغال فراگیر در سال ۱۳۹۶، بخش سوم به فرآیند اجرایی (تقسیم کار دستگاهی) و بخش چهارم به ارزیابی، پایش و ارزشیابی و الزامات اجرایی برنامه اختصاص یافته است.

در این برنامه موضوعاتی نظیر نحوه تأمین مالی منابع مورد نیاز برای تحقق اشتغال فراگیر، اجرای طرح‌های کارورزی، مهارت‌آموزی در محیط کار واقعی، متناسب‌سازی تحصیل و اشتغال، راه‌اندازی سامانه بانک اطلاعات اشتغال ایرانیان، بازآرایی کسب‌وکار و اشتغال مناطق کشور از طریق شناخت مزیت‌های مناطق کشور، بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی در ایجاد اشتغال و توسعه کسب‌وکار، رسته‌های منتخب کسب‌وکار به تفکیک بخش‌های مختلف، اهداف کمی طرح‌های اشتغال در رسته‌های منتخب، سهم استان‌ها برای توزیع مشوق‌های حمایتی اشتغال را در سال ۱۳۹۶ و ... مطرح شده است.

امر باید در برنامه‌ریزی در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی نیز مدنظر قرار گیرد.^۱ برای ورود به بحث «ضرورت برنامه‌ریزی تعاملی و بین‌دستگاهی» بیان توضیحات مقدماتی ضروری است؛ زیربنای نظری «تصویب و ابلاغ پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی» سندی است تحت عنوان «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی». این برنامه‌ها از محتوای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی احصا شده‌اند. ذیل هر برنامه چند طرح و ذیل هر طرح چند پروژه تعریف شده است. برای هر یک از برنامه‌های ملی یک رئیس تعیین شده و ذیل آن دستگاه‌های مختلف، متولی طرح‌های خاصی شده‌اند. برای فهم بیشتر به الگوی شماتیک زیر توجه فرمایید.

شکل ۱. الگوی شماتیک برنامه‌های ملی اقتصاد مقاومتی،

طرح‌های ذیل هر برنامه و پروژه‌های ذیل هر طرح

در ابتدای سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶، سفام به تناسب نیازها و اولویت‌های کشور، از مجموع پروژه‌های تدوین شده در سند تعدادی را **گزینش**، تصویب و ابلاغ کرد. حال سؤال اساسی این است که در روند حرکت از «برنامه» به «پروژه»، آیا نگاه **نظام‌مند، تعاملی و بین‌دستگاهی** به پروژه‌ها منتقل شده است؟ به‌نظر می‌آید که پاسخ منفی است.

توضیح اینکه بسیاری از مسائل و چالش‌های ذیل موضوع اقتصاد مقاومتی (مسائلی نظیر ارتقای بهره‌وری، توسعه صادرات غیرنفتی، عدالت بین منطقه‌ای و عدالت سرزمینی، تحقق عدالت بین نسلی و

۱. برای تقریب به ذهن، می‌توان یک مثال مطرح کرد: یکی از محورهای مهم سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، بحث امنیت غذایی است. یک نوع نگاه به امنیت غذایی آن است که انبوهی کشور و به‌ویژه ذخایر استراتژیک، با واردات (و به‌ویژه با استفاده از پول نفت) پر شود. راه دوم این است که قیمت تضمینی محصولات استراتژیک آنقدر بالا برود که برابر با نیاز داخلی در داخل تولید شود و در ادامه منابع مورد نیاز برای پرداخت قیمت تضمینی را از محل درآمدهای نفتی تأمین کنیم. واقعیت آن است که کشور تاکنون هر دو راه را رفته است و نتیجه آن بوده است که با تحریم نفت منابع ما با مشکل مواجه شده و از طرف دیگر با مسئله بحران آب نیز مواجه شده‌ایم.

راه درست آن است که کشور در موضوع امنیت غذایی برنامه‌ای داشته باشد که در آن هم موضوع آب، هم بهره‌وری در سطح زیر کشت و هم تغییر الگوی مصرف مردم دیده شود و در ادامه، الگوی مصرف به سمت استفاده از محصولات غذایی پرفایده‌ای که در داخل کشور می‌توانیم تولید کنیم، جهت داده شود.

چگونگی استفاده از انفال، دانش بنیان کردن اقتصاد، مبارزه با اقتصاد زیرزمینی و قاچاق، شفاف‌سازی و مبارزه با فساد مالی، اداری و اقتصادی، اصلاح نظام بانکی و... به گونه‌ای هستند که حل و فصل آنها مستلزم همکاری و تعامل بین چند دستگاه مرتبط است؛ پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۵ بدون توجه به این پارامتر مهم طراحی شد و متأسفانه این نقیصه مجدداً در پروژه‌های مصوب سال ۱۳۹۶ مشاهده می‌شود. نکته مهم آن است که پروژه‌های اولویت‌دار به گونه‌ای طراحی نشده‌اند که یک یا چند مورد از چالش‌های فوق‌الذکر را رفع کنند، بلکه صرفاً تکالیفی در حوزه اختیارات تک تک دستگاه‌ها و بدون وجود ارتباط سیستمی بین این پروژه‌ها، به وزارتخانه‌ها ابلاغ شده است.

البته از سوی دیگر، «برنامه اشتغال فراگیر در سال ۱۳۹۶» که در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۶ و با هدف افزایش جمعیت شاغل کشور به میزان ۹۷۰ هزار نفر در سال ۱۳۹۶ به تصویب رسید تا حد زیادی براساس رویکرد تعاملی و بین دستگاهی نگاشته شده است؛ توضیح اینکه تشکیل کارگروه منتخب از اشخاص حقیقی ذیل سفام، با هدف واحد «تحقق اشتغال فراگیر» و با تدوین فرآیند اجرایی (تقسیم کار دستگاهی) نمونه‌ای از یک برنامه کاربردی با رویکرد تعاملی و بین دستگاهی است.

۳-۱. نحوه تأمین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای پروژه‌ها

اجرای هر برنامه‌ای مشتمل بر طرح‌ها و پروژه‌های مشخص، بدون تأمین منابع مالی امری محال و غیرممکن است. در مورد منابع مالی پروژه‌های ستاد فرماندهی سه گزاره مهم قابل ذکر است:

۱. در بخش ۴ از بند «ب» تصویب‌نامه سفام در مورد پروژه‌های سال ۱۳۹۶ بیان شده است که «تأمین منابع مالی لازم برای اجرای هر یک از پروژه‌های مصوب، برعهده دستگاه مجری می‌باشد و مجری می‌بایست در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری، کلیه اقدامات لازم را برای تأمین مالی پروژه به نحوی به عمل آورد که پروژه طبق زمان‌بندی مصوب اجرا شود».

۲. براساس ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف شده است منابع مالی لازم برای اجرای مصوبات سفام را در بودجه سالیانه اعمال نماید.

۳. بررسی قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور نشان می‌دهد که برای پروژه‌های مصوب سفام بودجه مجزایی در نظر گرفته نشده است. این در حالی است که در تبصره «۱۶» قانون بودجه سال ۱۳۹۵،^۱ مقرر شده بود که علاوه بر بودجه دستگاه‌های اجرایی، از محل‌های دیگری نیز، مبالغی جهت اجرای پروژه‌های اقتصاد مقاومتی در نظر گرفته شود.

۱. به دولت اجازه داده می‌شود برای تسریع در اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به منظور تأمین اعتبار مورد نیاز پروژه‌های مصوب سفام، علاوه بر اعتباراتی که در بودجه دستگاه‌های اجرایی منظور شده است، نسبت به استفاده از منابع بودجه حداکثر تا ده درصد (۱۰٪) اعتبارات هزینه‌ای (به استثنای فصول اول و ششم) و پنج درصد (۵٪) اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب سفام برای تأمین اعتبار اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها و پروژه‌های اقتصادی مورد استفاده قرار دهد.

بررسی این سه گزاره نشان می‌دهد که غیر از بودجه اختصاصی دستگاه‌ها، منابع مجزایی برای پروژه‌های اقتصاد مقاومتی در نظر گرفته نشده است؛ حال این سؤال مطرح است که آیا بدون لحاظ منابع مالی لازم اجرای این پروژه‌ها میسر است؟ این امر تنها زمانی ممکن است که بپذیریم این پروژه‌ها در حقیقت برنامه ذاتی دستگاه‌ها بوده است و صرفاً در سند و قالب جدیدی بازگو شده است.

۴-۱. نحوه نظارت بر عملکرد دستگاه‌ها در اجرای پروژه‌ها و میزان تحقق مقاومت اقتصادی براساس بخش ۵ از بند «ب» تصویب‌نامه سفام مقرر شده است: «دستگاه مجری موظف است به‌صورت ماهیانه گزارش اقدامات به‌عمل آمده برای اجرای هر یک از پروژه‌ها و عملکرد را در چارچوب «نظام یکپارچه پیشبرد و پایش اقتصاد مقاومتی» و شاخص‌های مصوب ستاد به‌طور مستمر به دبیرخانه ستاد ارسال نماید». همچنین در سایت دبیرخانه سفام بخشی تحت عنوان «سامانه نیپا» قرار دارد که دستگاه‌های اجرایی، عملکرد مربوط به پروژه‌های خود را در این سامانه بارگذاری می‌کنند. اما نکته مهم آن است که چگونگی پایش عملکرد پروژه‌ها مشخص نیست. همچنین با پایان زمان‌بندی مربوط به پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۵ هیچ گزارش عملکردی در مورد آن پروژه‌ها در سطح عمومی منتشر نشده است.

همچنین این مسئله که تعداد زیادی از پروژه‌های سال ۱۳۹۵ مجدداً در اسناد مربوط به سال ۱۳۹۶ تکرار شده‌اند،^۱ نشان می‌دهد که نظارت بر پروژه‌ها مؤثر نبوده و تعدادی از پروژه‌های سال ۱۳۹۵ در حدود مورد انتظار اجرایی نشده‌اند.

بحث دیگر در مورد شاخص‌های اقتصاد مقاومتی مطرح است؛ لازم به ذکر است که گام اولیه برای طراحی شاخص، شفاف‌سازی و تعریف دقیق مفهوم اقتصاد مقاومتی و همچنین صورت‌بندی نظری مسئله است؛ لذا طراحی شاخص منهای آن دو بنا اساساً بی‌اعتبار خواهد شد.

«شاخص‌های تحقق اقتصاد مقاومتی»^۲ توسط دبیرخانه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی پیشنهاد و توسط سفام تصویب و مقرر شده است پس از تصویب به‌صورت ادواری مورد سنجش قرار گیرد. فارغ از دقت و قوت شاخص‌های مصوب سفام^۳ تا به حال رصد و پایش شاخص‌ها در دستور کار سفام و سازمان برنامه و بودجه قرار نگرفته است. این درحالی است که میزان موفقیت در رفع آسیب‌پذیری‌های اقتصاد و تحقق مقاومت اقتصادی در برابر تکانه‌های داخلی و خارجی جز از طریق پایش و رصد شاخص‌های دقیق و مدون میسر نخواهد بود.

۱. این موارد در جدول پیوست مشخص شده‌اند.

۲. این شاخص‌ها در مستندات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی واقع در پورتال این ستاد به نشانی: <http://moghavemati.mporg.ir> موجود است.

۳. بررسی و اظهارنظر در مورد شاخص‌های تحقق اقتصاد مقاومتی در گزارش «بررسی و ارزیابی ۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» و «پروژه‌های مصوب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی برای سال ۱۳۹۵» به‌صورت اجمالی انجام شده است.

۲. بررسی میزان انطباق پروژه‌های مصوب سفام با مصوبات برنامه ششم توسعه

برای ورود به این بحث ذکر دو مقدمه ضروری است:

مقدمه اول اینکه بررسی انطباق پروژه‌های مصوب سفام با مصوبات برنامه ششم توسعه الزاماً به معنای «مطلوب» و «کاربردی» انگاشتن مصوبات برنامه ششم نیست. توضیح اینکه در فرآیند تدوین (وظیفه قوه مجریه) و تصویب (وظیفه قوه مقننه) برنامه ششم توسعه اتفاقاتی رخ داد که به موجب آن، قانون برنامه ششم تا حد زیادی از ریل «برنامه‌ای بودن» خارج شد و صرفاً تبدیل به مجموعه‌ای از مصوبات در مورد مسائل مهم کشور (و بعضاً موضوعاتی که اولویت اصلی کشور نبودند) شد. لذا بررسی انطباق پروژه‌های مصوب سفام با قانون برنامه ششم توسعه، به دلیل لازم‌الاجرا بودن قانون و صرفاً در چارچوب شکلی صورت می‌پذیرد و دلالت بر تأیید صد درصدی محتوای قانون برنامه ششم از حیث برنامه‌ای بودن و کارآمدی نیست.

مقدمه دوم اینکه در باب نسبت بین برنامه ششم توسعه و پروژه‌های سفام اساساً این سؤال مطرح است که آیا لزومی در مورد انطباق این دو وجود دارد؟ در پاسخ می‌توان دو جواب مطرح کرد. اولاً اینکه پروژه‌های مصوب سفام دارای منابع مالی مستقلی نیستند و براساس جزء «۴» بند «ب» ابلاغیه مصوبات سفام «تأمین منابع مالی لازم برای اجرای هر یک از پروژه‌های مصوب برعهده دستگاه مجری می‌باشد و مجری می‌بایست در چارچوب اعتبارات، وظایف و اختیارات دستگاه مجری، کلیه اقدامات لازم را برای تأمین مالی پروژه به نحوی به عمل آورد که پروژه طبق زمان‌بندی مصوب انجام شود». براساس این بند، تأمین منابع مالی پروژه‌های مصوب سفام، محمولی جز بودجه سالیانه نخواهد داشت و براساس نظام برنامه‌ریزی، بودجه برشی سالیانه از برنامه پنج‌ساله است و باید قوانین بودجه به‌گونه‌ای تنظیم شوند که در طول پنج سال، اهداف قانون برنامه محقق شود. پاسخ دوم اینکه، برنامه ششم چه از حیث مطالب مندرج در سیاست‌های کلی برنامه ششم^۱ و چه از حیث اظهارات شفاهی مقامات، مدیران و پژوهشگران ارشد، وظیفه سنگینی در تحقق و پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی دارد؛ حال اینکه پس از افت‌وخیزهای طولانی در روند تدوین و تصویب، برنامه ششم تا چه حد رنگ و بوی اقتصاد مقاومتی گرفته است بحث دیگری است، اما به‌طور یقین بندها و احکام مفیدی در ارتباط با اقتصاد مقاومتی در مصوبه نهایی برنامه ششم درج شده است که ضروری است در مصوبات سفام ظهور و بروز یابند.

پس از ذکر این دو مقدمه، تحلیل خود را از «نسبت بین احکام مرتبط با اقتصاد مقاومتی در برنامه ششم با پروژه‌های مصوب سفام» مطرح خواهیم کرد. توضیح اینکه بررسی راجع به این موضوع از دو جهت انجام شده است:

۱. در مقدمه سیاست‌های کلی برنامه ششم، اقتصاد مقاومتی به‌عنوان یکی از محورهای سه‌گانه برنامه ششم ذکر شده است.

۱. از یک طرف پروژه‌های مصوب سفام را مبنا قرار داده و احکامی از برنامه ششم را که دارای ارتباط موضوعی با پروژه‌های مصوب سفام هستند احصا کرده‌ایم. در این بخش از گزارش، پروژه‌های سفام در تطابق با مصوبات برنامه ششم در سه دسته «مرتبط»، «نامرتبط» و «ارتباط قابل تفسیر» چینش شده‌اند. تفصیل این بررسی در جدول ۲ پیوست درج شده است. بررسی‌های آماری مبتنی بر تحلیل محتوا نتایج زیر را نشان می‌دهد.

جدول ۱. میزان تطابق پروژه‌های مصوب سفام با احکام برنامه ششم توسعه

پروژه‌های مصوب سفام	پروژه‌های «مرتبط» با احکام برنامه ششم توسعه	پروژه‌های «نامرتبط» نسبت به احکام برنامه ششم توسعه	پروژه‌های دارای «ارتباط قابل تفسیر» با احکام برنامه ششم توسعه	تعداد
۹۵	۳۴	۵۴	۷	
۱۰۰	۳۶	۵۷	۷	درصد از کل

براساس جدول فوق تنها ۳۶ درصد از مصوبات سفام، با احکام برنامه ششم مرتبط هستند و اگر موارد «قابل تفسیر» را هم به تحلیل اضافه کنیم، حداکثر ۴۳ درصد از مصوبات دارای ارتباط با برنامه ششم هستند؛ به عبارت دیگر بیش از نیمی از مصوبات سفام فاقد ارتباط با برنامه میان‌مدت هستند. با توجه به چنین تحلیلی، این سؤال مطرح می‌شود که اگر قرار باشد پروژه‌های مصوب سفام همگی از طریق بودجه عمومی کشور تأمین مالی شوند (براساس استدلال اقامه شده در بخش ۳-۱) و همچنین با توجه به اینکه براساس مبانی نظری، بودجه برشی یک‌ساله از برنامه پنج‌ساله است، تکلیف پروژه‌های غیرمرتبط با احکام برنامه ششم چه می‌شود؟ آیا قرار است تأمین مالی این پروژه‌ها در بودجه بدون توجه به احکام برنامه پنج‌ساله انجام شود.

۲. بررسی نسبت بین پروژه‌های مصوب سفام و احکام برنامه ششم توسعه از جهت دیگری نیز مورد بررسی قرار گرفته است؛ در جدول ۳ پیوست، بعضی از احکام قانون برنامه ششم توسعه مطرح شده است که ارتباط آنها با اقتصاد مقاومتی واضح و مبرهن است، ولی ردپای این احکام در پروژه‌های مصوب سفام بسیار جزئی و اندک است. در این جدول ۳۲ مورد از احکام برنامه ششم احصا شده است؛ این موارد دارای ارتباط معناداری با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی هستند، ولی اغلب موارد مابه‌ازایی در پروژه‌های مصوب سفام ندارند. عدم توجه به بعضی از احکام مطرح شده در برنامه ششم توسعه، این شائبه را در ذهن ایجاد می‌کند که سفام در تدوین، تصویب و ابلاغ پروژه‌های اولویت‌دار توجه کافی به مفاد برنامه ششم نداشته است.

جمع‌بندی و ارائه پیشنهادها

تشکیل سفام در دولت یازدهم، امری شایسته تقدیر است و می‌تواند محمل مناسبی برای جهت‌دهی فعالیت دستگاه‌های اجرایی به سمت اقتصاد مقاومتی باشد. البته نباید فراموش کرد که هر نهاد، سازمان و تشکیلات تازه تأسیسی همواره در معرض خطر انحراف از اهداف و آرمان‌های اولیه خود قرار دارد. در این اثنا، نقش بروکرات‌ها و گروه‌های ذی‌نفع در انحراف سازمان از اهداف اولیه بسیار قابل توجه است. مهمترین عاملی که می‌تواند سازمان‌های تازه‌تأسیسی نظیر سفام را از خطر فوق‌رہایی بخشد، ارائه نقدهای کارشناسانه و از روی دغدغه‌مندی است. گزارش موجود سعی کرده است با توجه به اطلاعات موجود و در دسترس، عملکرد این ستاد را مورد بررسی قرار داده و نقاط قوت و ضعف را به مسئولان ذی‌ربط منعکس کند هر چند که امکان خطا در تحلیل‌ها وجود دارد.

با توجه به مجموع نکاتی که در گزارش مطرح شد پیشنهادهای زیر در رابطه با فعالیت‌های آتی سفام قابل ذکر است:

- سفام اگرچه با هدف تسهیل امور و اقدامات در حوزه اقتصاد مقاومتی شکل گرفت (فائق آمدن بر روندهای دست‌وپاگیر اداری) اما استفاده از مطالعات عمیق و ارتباط با کانون‌های تفکر و نهادهای پژوهشی برای این ستاد امری ضروری به‌نظر می‌رسد. بررسی پروژه‌های مصوب سال ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ این برداشت را به ذهن متبادر می‌کند که این پروژه‌ها ابتدائاً و بالذات توسط دستگاه‌ها پیشنهاد شده و ستاد نقش‌گزینش‌گری و تصویب را ایفا کرده است. غرض اینکه انتظار می‌رود سفام نقش فعال‌تری در تدوین برنامه‌های اقتصاد مقاومتی ایفا کند؛ به‌نظر می‌آید ایفای نقش فعال توسط ستاد، مستلزم استفاده حداکثری از توان کارشناسی و علمی در پژوهشگاه‌ها و دانشگاه‌ها است. اخیراً سفام در ابلاغیه‌ای کلیه دانشگاه‌ها، مؤسسات و مراکز علمی و پژوهشی کشور را جهت انجام مطالعات به‌منظور تحقق مؤثرتر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین ارائه پیشنهادها و راهکارهای گشودن گره‌های علمی مسائل اقتصادی کشور در قالب رویکردهای پنجگانه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی دعوت به همکاری کرده است که این اقدام شایسته تقدیر است.

- پیشنهاد می‌شود «شاخص‌های تحقق اقتصاد مقاومتی» که در مجموعه مستندات سفام موجود است با کسب نظر از پژوهشگران و کارشناسان اقتصاد مقاومتی به‌گونه‌ای مورد اصلاح قرار گیرد که اعداد و ارقام خروجی، نشانگر خوبی از مقاومت اقتصاد باشد و سپس رصد و پایش این شاخص‌ها به‌صورت ادواری در دستور کار قرار گیرد.

- با توجه به اینکه گزارشگری و شفافیت در عملکرد، یکی از شروط مهم در پیشرفت پروژه‌هاست پیشنهاد می‌شود گزارش عملکرد دستگاه‌ها براساس «نیپا» منتشر شده و در دسترس پژوهشگران قرار گیرد.

- ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی همان‌طور که از نامش پیداست باید به معنای واقعی کلمه، اقتصاد

را «فرماندهی» کند و این مستلزم تجمیع همه ظرفیت‌ها و قوای کشور است. لذا پیشنهاد می‌شود علاوه بر اعضای کابینه و رؤسای سازمان‌های اصلی، نماینده‌هایی از سایر قوا در این ستاد عضویت داشته باشند.

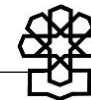
- با توجه به اینکه بسیاری از چالش‌های ذیل موضوع اقتصاد مقاومتی ماهیت چندوجهی دارند پیشنهاد می‌شود طراحی برنامه‌های بین دستگاهی و تعاملی در دستور کار ستاد قرار گیرد.

- سفام در راستای وظیفه خطیر خود ضروری است دقت کافی را مبذول دارد تا برنامه‌های رایج دستگاه‌ها به اسم اقتصاد مقاومتی قالب نخورد.

- در قانون برنامه ششم توسعه احکام درخور و شایسته‌ای در ارتباط با اقتصاد مقاومتی تصویب شده است؛ این موارد در جدول ۳ پیوست ذکر شده است. پیشنهاد می‌شود این موارد مورد توجه سفام قرار گرفته و اهتمام ویژه‌ای نسبت به اجرای آنها داشته باشد.

- با توجه به مجموع مطالب مطرح شده در این گزارش، پیشنهاد می‌شود رویکرد تصویب و ابلاغ پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی (مطابق آنچه تا الان انجام شده) کنار گذاشته شود و به جای آن، با اتکا به مطالعات پشتیبان در مورد وضع موجودِ ضعف‌ها و آسیب‌های ساختاری از یک طرف و برپایه مطالعات آینده‌پژوهانه در مورد تکانه‌های داخلی و خارجی از طرف دیگر، برنامه‌ریزی‌های کاربردی در حوزه اقتصاد مقاومتی انجام شود به طوری که پارامترهای زیر به‌طور جدّ مدنظر قرار گیرد:

- حرکت در چارچوب مصوبات برنامه ششم توسعه
- دخیل کردن قوه مقننه و قوه قضائیه در نظام تصمیم‌گیری سفام
- استفاده از ظرفیت اندیشکده‌ها و نهادهای پژوهشی در برنامه‌ریزی
- تحفظ جدی نسبت به عدم درج وظایف ذاتی دستگاه‌ها به‌عنوان برنامه‌های اقتصاد مقاومتی
- اتخاذ رویکرد تعاملی و بین دستگاهی در طراحی برنامه
- توجه به منابع مالی مورد نیاز برای اجرای برنامه
- گزارشگری عمومی و شفاف‌سازی پیشرفت برنامه‌ها
- پرهیز از تصویب احکام متعدد و به تبع کاهش توان اجرایی دستگاه‌ها

جدول ۲. بررسی ارتباط بین پروژه‌های سفام با مصوبات قانون برنامه ششم توسعه

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۱	مرکز کنترل نظارت اعتباری (مکنا)	بانک مرکزی	ماده (۱۴)	مرتبط	
۲	افزایش ضریب خوداتکایی محصولات راهبردی اساسی	وزارت جهاد کشاورزی	ماده (۳۱)	مرتبط	ارقام موجود در دو لیست قانون برنامه و مصوبات سفام، مطابقت کامل ندارند.
۳	احداث و تکمیل شبکه‌های فرعی آبیاری و زهکشی به میزان ۱۵۰ هزار هکتار	وزارت جهاد کشاورزی	ماده (۳۱)	مرتبط	در جدول ۵ از ماده (۳۱) قانون برنامه ششم، برای سال اول برنامه، رقم ۵۰۰ هزار هکتار ذکر شده است؛ یعنی اعداد موجود در قانون و ارقام ابلاغ شده در پروژه مطابقت ندارند.
۴	ایجاد و ساماندهی ۱۸۰ تشکل بهره‌برداران آب و زمین	وزارت جهاد کشاورزی	ماده (۳۱)	مرتبط	
۵	تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی به میزان ۱/۷۴ اسب بخار بر هکتار	وزارت جهاد کشاورزی	بند «الف» ماده (۳۱)	مرتبط	
۶	تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی: بذر	وزارت جهاد کشاورزی	بند «الف» ماده (۳۱)	مرتبط	
۷	تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی: نهال‌های اصلاح شده	وزارت جهاد کشاورزی	بند «الف» ماده (۳۱)	مرتبط	
۸	تأمین داخلی نهاده‌های مورد نیاز بخش کشاورزی: آفت‌کش‌های غیرشیمیایی	وزارت جهاد کشاورزی	-	نامرتبط	
۹	توسعه تولید و اصلاح، بازسازی و نوسازی ۲۶۱۳ هکتار از واحدهای گلخانه‌ای	وزارت جهاد کشاورزی	بند «پ» ماده (۳۵)	مرتبط	
۱۰	اجرای عملیات آبخیزداری و حفاظت خاک در حوزه آبخیز سدها و حوزه‌های سایر مناطق به میزان ۸۰۰ هزار هکتار و تهیه و اجرای طرح کنترل کانون‌های بحرانی، فرسایش بادی و مقابله با بیابان‌زایی و ریزگردها به میزان ۲۲۰ هزار هکتار	وزارت جهاد کشاورزی	ماده (۳۸) جدول ۸ ماده (۳۱)	مرتبط	عدم تطابق کامل بین مفاد برنامه ششم و مصوبات سفام

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۱۱	توسعه آبی‌پروری و پرورش ماهی در قفس به میزان ۵۰۰۰۰ تن در آب‌های شمال و جنوب کشور	وزارت جهاد کشاورزی	ماده (۳۵)	مرتبط	
۱۲	کاهش ضایعات از طریق فرآوری ۲۶۸ هزار تن	وزارت جهاد کشاورزی	-	نامرتبط	
۱۳	افزایش جذب ماده خام کشاورزی به میزان ۲۶۷۹ هزار تن	وزارت جهاد کشاورزی	-	نامرتبط	
۱۴	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری در ۲۵۰ هزار هکتار	وزارت جهاد کشاورزی	بند «ب» ماده (۳۵)	مرتبط	
۱۵	مدیریت ذخیره‌سازی محصولات راهبردی کشاورزی (گندم، برنج، شکر، گوشت، روغن و...)	وزارت جهاد کشاورزی	-	نامرتبط	
۱۶	اصلاح ساختار کلان دولت	سازمان اداری و استخدامی کشور	ماده (۲۸)	قابل تفسیر	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست. - این پروژه مبهم است و به نظر می‌آید که از جنس سیاست است نه برنامه اجرایی.
۱۷	اصلاح نظام اداری و استقرار دولت الکترونیک	سازمان اداری و استخدامی کشور	مواد (۶۷) و (۶۸)	مرتبط	
۱۸	ظرفیت‌سازی برای افزایش مشارکت و نظارت نظام‌مند مردم، سازمان‌های مردم‌نهاد و نهادهای جامعه مدنی در ارتقای سلامت اداری	سازمان اداری و استخدامی کشور	ماده (۲۹)	قابل تفسیر	ماده (۲۹) از مصوبات برنامه ششم راجع به راه‌اندازی سامانه جامع حقوق و دستمزد، صریح و شفاف است. این پروژه به صورت قابل تفسیر با ماده (۲۹) مرتبط است حال آنکه انتظار می‌رفت، طراحی چنین سامانه‌ای به صراحت در پروژه‌های سازمان اداری و استخدامی کشور ذکر شود.
۱۹	استقرار و بهینه‌سازی سامانه سنجش ادراک سلامت اداری و فساد اداری، رضایت مردم و پاسخگویی نظام اداری	سازمان اداری و استخدامی کشور	-	نامرتبط	
۲۰	واگذاری ۳۰۰۰ طرح ملی و استانی نیمه‌تمام عمرانی به بخش غیردولتی	سازمان برنامه و بودجه کشور	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است. گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزار تخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۲۱	همسان‌سازی توزیع فرصت‌های عمومی در مقیاس مناطق و گروه‌های درآمدی	سازمان برنامه و بودجه کشور	ماده (۳۰)	قابل تفسیر	پروژه مبهم است. از جنس سیاست است نه برنامه اجرایی
۲۲	طراحی مدل افزایش قابلیت جذب مازاد تولیدکننده در مناطق کمتر توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته	سازمان برنامه و بودجه کشور	-	نامرتبط	
۲۳	استقرار کامل نظام اطلاعات پایه مکانی	سازمان برنامه و بودجه کشور	-	نامرتبط	
۲۴	پایاده‌سازی سامانه یکپارچه و برخط بودجه عمومی کشور (تدوین، ابلاغ، تخصیص، پرداخت، نظارت) با تأکید بر بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد	سازمان برنامه و بودجه کشور	بند «پ» ماده (۷) و ماده (۸)	مرتبط	
۲۵	طراحی الگوی اعطای یارانه‌های تولیدی بین بنگاه‌ها و تدوین نظام اجرایی برای توزیع منابع یارانه‌ای در بخش صنعت و معدن، کشاورزی، حمل‌ونقل، انرژی	سازمان برنامه و بودجه کشور	-	نامرتبط	
۲۶	استقرار نظام استانداردسازی خودرو در حوزه‌های آزمون قطعات حساس، آزمون جاده‌ای و تجهیزات خطوط معاینه فنی از طریق ظرفیت‌سازی بخش غیردولتی	سازمان ملی استاندارد ایران	ماده (۵۶)	قابل تفسیر	
۲۷	استقرار استانداردهای کاهش مصرف انرژی در لوازم خانگی (الکتریکی و هیدورکربوری)	سازمان ملی استاندارد ایران		نامرتبط	
۲۸	گسترش پوشش استاندارد به‌صورت غیراجباری از طریق استقرار نظام جامع خوداظهاری و خودکنترلی سه گروه کالاهای دارای اولویت	سازمان ملی استاندارد ایران	-	نامرتبط	
۲۹	تدوین و استقرار نظام استاندارد زنجیره غذا از مزرعه تا مصرف نهایی در محورهای ایمنی، اصالت، کیفیت در محصولات غذایی	سازمان ملی استاندارد ایران	-	نامرتبط	

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۳۰	تدوین بسته حمایت از کارگاه‌های تولیدی صنایع دستی و فرش و اجرای آن	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	بند «د» ماده (۴۶)	مرتبط	
۳۱	ایجاد ظرفیت‌های جدید در هتلینگ	سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	-	نامرتبط	
۳۲	طراحی الگوی رسانه‌ای تشویق مشارکت عمومی در تولید ملی و اصلاح الگوی مصرف و اجرای آن	سازمان صدا و سیما	-	نامرتبط	سؤال این است که پیش‌بینی زمان یک‌ساله برای چنین طرحی منطقی است؟ به نظر می‌رسد طراحی باید در بازه زمانی کوتاه‌تری انجام شود. این طرح قرار است از چه زمانی اجرایی شود؟
۳۳	طراحی مدل تخصیص بهینه منابع صندوق توسعه ملی	صندوق توسعه ملی	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست. - در بند «چ» ماده (۴۶) صندوق توسعه ملی ملزم شده است سالیانه و به صورت ارزی، ۱۰ درصد از منابع ورودی صندوق را در قبال اخذ خط اعتباری ریالی برای ارائه تسهیلات ریالی به صنایع کوچک و متوسط تعاونی و غیردولتی سپرده‌گذاری کند. سؤال این که پروژه مورد نظر سفام، چه نسبتی با بند «چ» ماده (۴۶) دارد؟
۳۴	ارتقای تولید و توسعه اشتغال پایدار در دشت‌ها و مناطق روستایی	معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور	ماده (۲۷)	مرتبط	پروژه مبهم است. بیشتر از جنس سیاست است نه برنامه اجرایی. مفاد ماده (۲۷) بسیار فراتر از مصوبه سفام است.
۳۵	طراحی و پیاده‌سازی نظام صیانت از بازار ملی در حوزه دانش‌بنیان از طریق تهیه پیوست فناوری بخشی در دو دستگاه اجرایی (وزارت نفت، وزارت راه و شهرسازی)	معاونت علمی و فناوری رئیس‌جمهور	-	نامرتبط	

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۳۶	ساماندهی منابع کمیاب ملی از قبیل طیف فرکانس و شماره	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۳۷	مدیریت نشانی مکان‌محور و استعلامات میان دستگاهی اماکن (GNAF)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۳۸	عملیاتی کردن مقررات و بهبود ۱۰ پله‌ای رتبه کشور در سهولت کسب‌وکار	وزارت امور اقتصادی و دارایی	ماده (۲۲)	مرتبط	مفاد ماده (۲۲) فراتر از مصوبه سفام است. - مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۳۹	طراحی و استقرار خزانه‌داری الکترونیکی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	بند «الف» ماده (۸)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۴۰	تکمیل فرآیند واگذاری سهام بنگاه‌های مشمول واگذاری (بنگاه‌های باقی‌مانده گروه ۱ و ۲)	وزارت امور اقتصادی و دارایی	ماده (۲۸)	قابل تفسیر	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۴۱	پیداسازی کامل مالیات بر ارزش‌افزوده	وزارت امور اقتصادی و دارایی	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۴۲	پیداسازی طرح جامع مالیاتی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۴۳	مولدسازی و مدیریت دارایی‌های دولت	وزارت امور اقتصادی و دارایی	بند «پ» ماده (۱۰)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۴۴	طراحی سازوکارهای بهبود شاخص‌های رقابت‌پذیری اقتصاد ایران	وزارت امور اقتصادی و دارایی	بند «الف» ماده (۲۲)	مرتبط	
۴۵	شناسایی و احصا و واگذاری اموال مازاد، سهام و دارایی‌های شرکت‌های خارج از گروه‌های ۱ و ۲ و دستگاه‌های اجرایی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	-	نامرتبط	

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۴۶	توسعه و استقرار نظام جامع مدیریت بدهی‌ها و تعهدات عمومی دولت	وزارت امور اقتصادی و دارایی	بند «ت» ماده (۸)	مرتبط	
۴۷	پایه‌سازی و توسعه سامانه‌های هوشمند مبارزه با پولشویی در گستره کلیه اشخاص حقوقی و حقیقی مشمول قانون	وزارت امور اقتصادی و دارایی	-	نامرتبط	
۴۸	طراحی و تدوین الگو و بازتوزیع منابع حاصل از هدفمندی و نظام اجرای آن	وزارت امور اقتصادی و دارایی	-	نامرتبط	
۴۹	معرفی ظرفیت‌ها و فرصت‌های متقابل اقتصادی و سرمایه‌گذاری ایران و خارج برای جلب مشارکت فعالان خارجی و داخلی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	ماده (۴)	مرتبط	
۵۰	استقرار کامل سنهاب (سامانه نظارت و هدایت الکترونیکی بیمه)	وزارت امور اقتصادی و دارایی	-	نامرتبط	
۵۱	توانمندسازی صنعت بیمه کشور	وزارت امور اقتصادی و دارایی	ماده (۱۱)	مرتبط	از جنس سیاست است نه برنامه اجرایی
۵۲	طراحی، تدوین و اجرای برنامه جلوگیری از نسلی شدن فقر	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	-	نامرتبط	از جنس سیاست است نه برنامه اجرایی
۵۳	ایجاد پنجره واحد حمایت‌های اجتماعی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	ماده (۸۱)	مرتبط	
۵۴	پایدارسازی منابع صندوق‌های بازنشستگی	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	-	نامرتبط	
۵۵	تدوین استانداردهای اخلاق حرفه‌ای و فرهنگ کار	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	-	نامرتبط	
۵۶	توسعه و توانمندسازی تعاونی‌های فراگیر ملی و سهامی عام	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	بندهای متعددی از قانون برنامه ششم	قابل تفسیر	
۵۷	تکمیل و بهره‌برداری از ۵۱۶ کیلومتر خط راه‌آهن در کریدورهای شمالی - جنوبی و شرقی - غربی	وزارت راه و شهرسازی	ماده (۵۷)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۵۸	تکمیل و بهره‌برداری از ۸۰۰ کیلومتر خط راه‌آهن دوم و سوم در کریدورهای شمالی - جنوبی و شرقی - غربی	وزارت راه و شهرسازی	ماده (۵۷)	مرتبط	
۵۹	تکمیل و بهره‌برداری از ۲۳۷ کیلومتر آزادراه در کریدورهای شمالی - جنوبی و شرقی - غربی	وزارت راه و شهرسازی	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۶۰	تکمیل و بهره‌برداری از ۱۱۰۰ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی در کریدورهای شمالی - جنوبی و شرقی - غربی	وزارت راه و شهرسازی	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۶۱	تکمیل و بهره‌برداری از ۱۰۰۰ کیلومتر راه روستایی	وزارت راه و شهرسازی	بند «الف» ماده (۲۷)	مرتبط	
۶۲	توسعه و نوسازی ریلی با محوریت و مشارکت بخش خصوصی شامل ۵۰ دستگاه لکوموتیو، ۲۰۰ دستگاه سالن مسافری و ۱۵۰۰ دستگاه واگن باری	وزارت راه و شهرسازی	ماده (۵۷)	مرتبط	
۶۳	تکمیل و توسعه بنادر مهم در سواحل دریای عمان، خلیج فارس و دریای خزر در جهت ترانزیت (با اولویت بنادر شهید بهشتی، چابهار و شهید رجایی)	وزارت راه و شهرسازی	-	نامرتبط	
۶۴	تقویت، توانمندسازی و توسعه بنگاه‌های خرد، کوچک و متوسط با هدف افزایش صادرات غیرنفتی آنها به میزان دو میلیارد دلار	وزارت صنعت، معدن و تجارت	-	نامرتبط	
۶۵	تکمیل و راه‌اندازی پنجاه طرح مهم و ملی	وزارت صنعت، معدن و تجارت	-	نامرتبط	مبهم و غیرشفاف
۶۶	بازنگری و اصلاح نظام آموزش عالی کشور در جهت ارزش‌آفرینی و کارآفرینی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۶۷	طراحی و پیاده‌سازی نظام آمایش آموزش عالی و پژوهش به‌منظور مأموریت‌گرا کردن فعالیت‌های مؤسسات آموزش عالی و پژوهش کشور	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۶۸	تبدیل ۵ دانشگاه و واحد پژوهشی برتر کشور به تراز بین‌المللی	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۶۹	طراحی الگوی تغییر و ارتقای نقش دانشگاه‌ها در حل مشکلات کلان، دستگاهی و بنگاه‌های اقتصادی کشور	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۰	تأمین واگن برای متروهای تهران و کلانشهرها	وزارت کشور	ماده (۵۸)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۱	افزایش ۱۰۰ هزار بشکه‌ای تولید نفت خام میادین مشترک غرب کارون و رسیدن به ظرفیت ۳۵۰ هزار بشکه در روز	وزارت نفت	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۲	احداث خط لوله و صادرات گاز به پاکستان (ادامه خط لوله هفتم سراسری)	وزارت نفت	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۳	انتقال و توسعه فناوری بخش بالادست شامل بهبود تولید و ازدیاد برداشت (EOR/IOR) در ۲۰ میدان نفتی و گازی شامل ۵۲ مخزن با ۹ دانشگاه و مرکز تحقیقاتی با هدف ایجاد بستر دانش‌بنیادی فناوری از طریق ارتباط با شرکت‌های E&P در راستای انتقال و توسعه فناوری	وزارت نفت	ارتباط قابل تفسیر با بند «الف» ماده (۶۵)		- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۴	بیع متقابل گازرسانی به ۹۰۰ هزار مشترک جدید روستایی و شهرهای کوچک و مرزی	وزارت نفت	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۵	سه هزار و پانصد میلیارد ریال کمک به پروژه‌های عام‌المنفعه در مناطق نفت‌خیز و گازخیز و محروم کشور	وزارت نفت	بند «الف» ماده (۲۶)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۷۶	کاهش نیم واحد درصد هدررفت گاز طبیعی از گاز فرآورش شده	وزارت نفت	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۷۷	بیع متقابل جایگزینی ۳۰۰۰ هزار دستگاه اتوبوس فرسوده با اتوبوس پایه گازسوز - موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	وزارت نفت	-	نامرتبط	در بخش‌های مربوط به معدن در برنامه ششم توسعه، به قانون رفع موانع تولید اشاره شده است. اگر برای بخش نفت هم چنین استنادی انجام می‌شد، مصوبات سفام مستند به حکم و ماده برنامه ششم می‌شد.
۷۸	بیع متقابل نوسازی ۵۰۰۰ دستگاه کامیون و کشنده فرسوده بالای ۱۰ تن - موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	وزارت نفت	-	نامرتبط	در بخش‌های مربوط به معدن در برنامه ششم توسعه، به قانون رفع موانع تولید اشاره شده است. اگر برای بخش نفت هم چنین استنادی انجام می‌شد، مصوبات سفام مستند به حکم و ماده برنامه ششم می‌شد.
۷۹	بیع متقابل جایگزینی ۲۰۰۰۰ تاکسی و ون فرسوده با تاکسی پایه گازسوز با پیمایش بالا- موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	وزارت نفت	-	نامرتبط	در بخش‌های مربوط به معدن در برنامه ششم توسعه، به قانون رفع موانع تولید اشاره شده است. اگر برای بخش نفت هم چنین استنادی انجام می‌شد، مصوبات سفام مستند به حکم و ماده برنامه ششم می‌شد.
۸۰	بیع متقابل افزایش کارایی ۳۰۰۰۰ موتورخانه و سامانه گرمایشی ساختمان‌های کشور - موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	وزارت نفت	-	نامرتبط	در بخش‌های مربوط به معدن در برنامه ششم توسعه، به قانون رفع موانع تولید اشاره شده است. اگر برای بخش نفت هم چنین استنادی انجام می‌شد، مصوبات سفام مستند به حکم و ماده برنامه ششم می‌شد.
۸۱	بیع متقابل برق‌دار کردن ۱۰۰۰۰ حلقه چاه و تلمبه آب کشاورزی - موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید	وزارت نفت	-	نامرتبط	در بخش‌های مربوط به معدن در برنامه ششم توسعه، به قانون رفع موانع تولید اشاره شده است. اگر برای بخش نفت هم چنین استنادی انجام می‌شد، مصوبات سفام مستند به حکم و ماده برنامه ششم می‌شد.
۸۲	کاهش تلفات شبکه توزیع برق به کمتر از ۱۰ درصد	وزارت نیرو	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۸۳	نصب ۵۰۰۰۰ دستگاه کنتور هوشمند آب و برق (طرح فهام) و ۷۰۰۰ دستگاه کنتور حجمی بر روی چاه‌ها و نصب ابزارهای اندازه‌گیری مناسب در منابع آب‌های سطحی بر روی ۷۰۰ ایستگاه	وزارت نیرو	بند «ح» ماده (۳۵)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.

ردیف	مصوبات سفام	سازمان یا وزارتخانه مربوطه	ماده مرتبط در برنامه ششم توسعه	میزان ارتباط	توضیحات
۸۴	پر و مسلوب‌المنفعه نمودن ۱۵۰۰۰ حلقه چاه فاقد پروانه و مضر به مصالح عمومی	وزارت نیرو	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۸۵	شروع عملیات اجرایی احداث بخش بخار نیروگاه‌های گازی به ظرفیت ۴۰۰۰ مگاوات	وزارت نیرو	بند «ت» ماده (۴۸)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۸۶	تکمیل و بهره‌برداری بیش از ۴۲۱۹ مگاوات نیروگاه جدید شامل (۳۰۰۰ مگاوات حرارتی، ۴۱۹ مگاوات برآبی، ۲۰۰ مگاوات تولید پراکنده و ۶۰۰ مگاوات انرژی‌های تجدیدپذیر)	وزارت نیرو	بند «ت» ماده (۴۸)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۸۷	شروع عملیات اجرایی احداث ۲۰۰۰ مگاوات نیروگاه برق حرارتی توسط بخش دولتی و خصوصی	وزارت نیرو	بند «ت» ماده (۴۸)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۸۸	نصب ۳۰۰ هزار کنتور هوشمند برق (طرح فهام)	وزارت نیرو	-	نامرتبط	
۸۹	آبگیری و یا افتتاح ۹ سد با ظرفیت تنظیم آب ۴۰۰ میلیون مترمکعب (آب‌های مرزی)	وزارت نیرو	-	نامرتبط	
۹۰	بهره‌برداری از ۷۰۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (آب‌های مرزی)	وزارت نیرو	-	نامرتبط	
۹۱	آبگیری و یا افتتاح ۸ سد به حجم مخزن ۸۵۵ میلیون مترمکعب (عمدتاً با هدف تأمین آب شرب) (آب‌های غیرمرزی)	وزارت نیرو	-	نامرتبط	
۹۲	بهره‌برداری از ۱۰۰۰۰ هکتار شبکه‌های آبیاری و زهکشی اصلی (آب‌های غیرمرزی)	وزارت نیرو	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۹۳	تأمین آب شرب ۱۰۰۰ روستا با جمعیتی بالغ بر ۸۰۰ هزار نفر	وزارت نیرو	-	نامرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.
۹۴	تکمیل و بهره‌برداری از ۲۳ تصفیه‌خانه فاضلاب به ظرفیت ۴۲۱۰۰۰ مترمکعب در شبانه‌روز	وزارت نیرو	بند «چ» ماده (۳۸)	مرتبط	- مشابه این در پروژه‌های سفام ۹۵ بوده است، گزارشی در مورد عملکرد این پروژه در سال ۱۳۹۵ در دسترس نیست.

جدول ۳. مصوبات برنامه ششم توسعه مرتبط با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

ردیف	مصوبات برنامه ششم توسعه مرتبط با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	مفاد حکم	بند مرتبط از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	ارتباط با پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶ مصوب سفام
۱	ماده (۴) بند «ز»	تدوین سند ملی کار شایسته و الزام به کاهش نرخ بیکاری به میزان حداقل هشت‌دهم درصد (۰/۸٪) سالیانه در طول سال‌های اجرای قانون برنامه	بند «۱»	نامرتبط
۲	ماده (۲۵) بند «الف»	الزام کلیه دستگاه‌های اجرایی عهده‌دار وظایف اجتماعی، فرهنگی و خدماتی نسبت به خرید خدمات از بخش خصوصی و تعاونی (به‌جای تولید خدمات)		نامرتبط
۳	ماده (۴۶) بند «ج»	سپرده‌گذاری ده درصد (۰/۱۰٪) سالیانه (ارزی) از منابع ورودی صندوق توسعه ملی در قبال اخذ خط اعتباری ریالی برای ارائه تسهیلات ریالی به صنایع کوچک و متوسط تعاونی و غیردولتی		نامرتبط
۴	ماده (۴) بند «ج»	حمایت حقوقی، مالی و نهادی لازم برای توسعه دانش و پیشرفت فناورانه و نوآورانه در جهت تجاری‌سازی ایده و دانش	بند «۲»	نامرتبط
۵	ماده (۶۴)	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد واحدها و شعب آموزش عالی با مشارکت دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی - اختصاص یک درصد (۰/۱٪) از اعتبارات تخصیص‌یافته هزینه‌ای به‌استثنای فصول (۱) و (۶) و در مورد شرکت‌های دولتی از هزینه‌های غیرعملیاتی برای امور پژوهشی و توسعه فناوری - الزام شرکت‌های دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی و... به هزینه معادل حداقل سه درصد (۰/۳٪) از سود قابل تقسیم سال قبل خود برای مصرف در امور تحقیقاتی و توسعه فناوری در بودجه سالیانه - الزام ثبت فهرست طرح‌های پژوهشی و فناوری و پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در سامانه «سمات» - الزام دولت به حمایت مالی از پژوهش‌های تقاضامحور مشترک با دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری و حوزه‌های علمیه 		نامرتبط
۶	ماده (۶۵) بندهای «الف» و «ب»	<ul style="list-style-type: none"> - حمایت دولت از تأسیس شرکت‌های دانش‌بنیان در داخل کشور با مشارکت شرکت‌های خارجی صاحب صلاحیت و دارای دانش برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری در حوزه‌های انرژی شامل بالادستی و پایین‌دستی نفت و گاز و تبدیل نیروگاهی و اعطای تسهیلات لازم در این زمینه - افزایش سهم دانشگاه فنی و حرفه‌ای و دانشگاه جامع علمی- کاربردی در نظام آموزشی کشور 		نامرتبط

ردیف	مصوبات برنامه ششم توسعه مرتبط با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	مفاد حکم	بند مرتبط از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	ارتباط با پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶ مصوب سفام
۷	ماده (۵)	الزام دستگاه‌های اجرایی و نیروهای مسلح نسبت به اجرایی نمودن چرخه مدیریت بهره‌وری در مجموعه خود و الزام سازمان ملی بهره‌وری نسبت به رصد و پایش این اقدامات	بند «۳»	نامرتبط
۸	ماده (۷) بند «ح»	الزام دولت به اتخاذ رویکرد تمرکززدایی و اثربخشی مدیریت اجرایی در مراکز استان‌ها و اختصاص سی درصد (۳۰٪) از اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای کشور به شورای برنامه‌ریزی استان‌ها	بند «۴»	نامرتبط
۹	ماده (۲۶)	الزام دولت به تهیه سند آمایش سرزمین ملی و استانی		نامرتبط
۱۰	ماده (۴۴)	الزام دولت به طراحی سازوکار و تدوین آیین‌نامه در راستای کاهش ۵ درصدی تلفات انرژی در بخش ساختمان		نامرتبط
۱۱	ماده (۳۰)	الزام دولت به انجام بررسی‌های لازم جهت برقراری عدالت در نظام پرداخت، رفع تبعیض و متناسب‌سازی دریافت‌ها	ماده (۵)	قابل تفسیر
۱۲	ماده (۱۳)	الزام وزارت امور اقتصاد و دارایی نسبت به ایجاد و انعقاد پیمان‌های دوجانبه و چندجانبه	ماده (۱۰)	نامرتبط
۱۴	ماده (۴۶) بند «خ»	الزام دولت به حمایت از صندوق ضمانت صادرات ایران، صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری صنایع کوچک، تحقیقات و توسعه صنایع الکترونیک، بیمه فعالیت‌های معدنی و صنایع دریایی در راستای تقویت صادرات غیرنفتی		نامرتبط
۱۵	ماده (۱۰۵) بند «پ»	الزام دولت به تقویت دیپلماسی اقتصادی با تمرکز بر ورود به بازارهای جهانی		نامرتبط
۱۶	ماده (۱۰۵) بند «ت»	الزام وزارت امور خارجه به استفاده از رایزنان بازرگانی در سفارتخانه‌های ایران		نامرتبط
۱۷	ماده (۴۴)	الزام دولت به ارائه تسهیلات لازم برای ایجاد ظرفیت پالایش مقدار دو میلیون و هفتصد هزار بشکه در روز نفت خام و میعانات گازی با ضریب پیچیدگی بالا توسط بخش غیردولتی، الزام دولت به افزایش ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی کشور	بند «۱۵»	نامرتبط
۱۸	ماده (۴۸) بند «ث»	الزام وزارت نفت به تهیه برنامه جامع صیانتی و ازدیاد برداشت از مخازن هیدروکربوری طی سال اول اجرای برنامه	بند «۱۹»	نامرتبط
۱۹	ماده (۴) بند «خ»	الزام وزارت اقتصاد و سازمان بورس به ارتقای شفافیت اطلاعات در بازار سرمایه و راه‌اندازی مؤسسات رتبه‌بندی		نامرتبط
۲۰	ماده (۹)	الزام دولت به تکمیل سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برای اجرای تمامی مراحل انواع معاملات متوسط و بزرگ وزارتخانه‌ها و...		نامرتبط
۲۱	ماده (۱۴)	الزام بانک مرکزی به استفاده از اهرم‌های نظارتی در راستای ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات، الزام بانک مرکزی و قوه قضائیه نسبت به کاهش سالیانه یک درصدی نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات (ارزی و ریالی)		مرتبط

ردیف	مصوبات برنامه ششم توسعه مرتبط با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	مفاد حکم	بند مرتبط از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	ارتباط با پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶ مصوب سفام
۲۲	ماده (۱۸)	الزام بانک مرکزی به ایجاد زمینه نظارت مستمر در نظام بانکی با استقرار سامانه‌های نظارتی برخط در سال اول اجرای قانون برنامه		مرتبط
۲۳	ماده (۲۹)	الزام دولت به طراحی سامانه حقوق و دستمزد طی سال اول اجرای قانون برنامه		قابل تفسیر
۲۴	ماده (۶۷) بند «الف»	الزام دستگاه‌های اجرایی، لشکری و کشوری نسبت به انجام کلیه استعلامات هویت اشخاص حقیقی، کالا و خدمات، دارایی‌های منقول و غیرمنقول (از جمله ملک، وسایل نقلیه و اوراق بهادار) و نشانی مکان‌محور به‌صورت الکترونیکی و براساس مفاد نقشه جامع دولت الکترونیک کشور		مرتبط
۲۵	ماده (۶۸) بند «ح»	الزام دولت نسبت به ایجاد سامانه‌های مالیات الکترونیکی، معاملات دولتی الکترونیکی (شامل مناقصه، مزایده، خرید کالا) و سلامت الکترونیکی		قابل تفسیر
۲۶	ماده (۱۰۸) بند «ب»	اعطای مجوز به نیروی انتظامی و گمرک نسبت به نصب، راه‌اندازی و به‌روزرسانی سامانه‌های کنترل خودرویی بارگنجی (کانتینری) (ایکس‌ری) در مبادی گمرکی، ورودی و خروجی مرزها و...		نامرتبط
۲۷	ماده (۱۱۴)	الزام سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به راه‌اندازی و ساماندهی دفتر املاک کشور به‌صورت الکترونیک		نامرتبط
۲۸	ماده (۱۱۷) بند «الف»	الزام قوه قضائیه نسبت به ایجاد سامانه‌های الکترونیک به‌منظور ایجاد امکان پاسخگویی فوری و برخط به استعلامات مورد نیاز مراجع قضایی ذی‌صلاح در خصوص اموال اشخاص محکوم‌علیه‌هم و الزام کلیه دستگاه‌های اجرایی و نهادهای عمومی غیردولتی که به نحوی از انحا دارای اطلاعات لازم هستند نسبت به همکاری با قوه قضائیه در مورد این سامانه		نامرتبط
۲۹	ماده (۱۱۷) بند «ب»	الزام سازمان ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به انجام اقدامات قانونی لازم برای الکترونیکی کردن فرآیندهای اجرای مفاد اسناد رسمی تا پایان سال اول اجرای برنامه		غیرمرتبط با قوه مجریه
۳۰	ماده (۱۱۷) بند «ت»	الزام قوه قضائیه نسبت به ایجاد درگاه الکترونیک با اتصال به سامانه‌های الکترونیک دستگاه‌های اجرایی به‌منظور پاسخگویی به کلیه استعلامات مورد نیاز مراجع قضایی به‌صورت الکترونیک و الزام دستگاه‌های اجرایی نسبت به همکاری با قوه قضائیه در این زمینه		نامرتبط
۳۱	ماده (۴۱)	الزام سازمان انرژی اتمی نسبت به تدوین طرح ملی مقابله با شرایط اضطراری نیروگاه‌ها و تأسیسات هسته‌ای با همکاری سازمان، وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، کشور و امور خارجه و سازمان پدافند غیرعامل و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط	بند ۲۲	نامرتبط
۳۲	ماده (۱۰۶) بند «پ»	الزام کلیه دستگاه‌های اجرایی به رعایت سیاست‌های پدافند غیرعامل		نامرتبط

منابع و مآخذ

۱. «بسته‌های رونق تولید و اشتغال در سال ۱۳۹۶»، مصوب سفام.
۲. رزم‌آهنگ، مهدی. بررسی و ارزیابی «۱۲ برنامه ملی اقتصاد مقاومتی» و پروژه‌های مصوب سفام برای سال ۱۳۹۵، دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۵۱۹۵، ۱۳۹۵.
۳. تصویب‌نامه‌های سفام خطاب به وزارتخانه‌های مختلف با موضوع پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۶.
۴. تصویب‌نامه‌های سفام خطاب به وزارتخانه‌های مختلف با موضوع پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۵.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۶۰۳

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: ارزیابی عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در تدوین و تصویب پروژه‌های اولویت‌دار سال ۱۳۹۶

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه توسعه و برنامه‌ریزی)

تهیه‌کننده: مهدی رزم‌آهنگ

ناظران علمی: فرشاد مؤمنی، سیدمحسن علوی‌منش

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی

ویراستار ادبی: —

ویراستار تخصصی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه ششم توسعه

۲. اقتصاد مقاومتی

۳. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

۴. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

۵. پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی

۶. سفام

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۹/۲۹